

۷ | حسین بردبار | آمارهای وضعیت منابع آبی کشور
 نظیر بیان منفی دشت‌های آبی در ۲۹۰ دشت، ۵ میلیارد متر مکعب کسری مخزن سالانه ناشی از چاه‌های غیرمجاز و اضافه برداشت، کاهش حدود ۴۰ درصدی بارندگی و افت سطح آب‌های زیرزمینی که براساس برخی از آمارها نسبت به دهه ۱۳۳۰ به طور میانگین در کشور به ۶۰ متر و حتی بیشتر می‌رسد زنگ خطر را برای متولیان بخش آب کشور به صدا درآورده است که زودتر تدبیری اساسی برای جلوگیری از ادامه این وضعیت اسفبار داشته باشند. اکنون این پرسش معماگونه در پیش روی مدیران بخش آب کشور قرار دارد که افت ۶۰ متری سطح آب‌های زیرزمینی نسبت به چند دهه گذشته، بالاخره تا کجا ادامه خواهد داشت و این روند چه زمانی و چگونه می‌خواهد متوقف می‌شود؛ مدیران ذربط در وزارتخانه‌های نیرو و همچنین جهاد کشاورزی که مسئولیت تامین پایدار آب و آبخیزداری را برعهده دارند، چه تدابیری برای حل این مساله در نظر دارند. این‌ها پرسش‌هایی است که طی گفت‌وگو یک ساعته با مدیر عامل شرکت مدیریت منابع آب ایران در میان گذاشتیم، هرچند مهندس محمد حاج رسولیها در پاسخ، برخی از مسایل و مشکلات نظیر کاهش میزان بارندگی در سطح کشور، خشکسالی هفت ساله و نبود مدیریت یکپارچه و آمایش سرزمین را جزء علل اصلی وضعیت موجود می‌داند اما هنوز برخی از پرسش‌ها و دغدغه‌ها هست که جای تامل بیشتری دارد که در این گفت‌وگوی صریح خواهید خواند.

گفت و گو با مدیر عامل شرکت مدیریت منابع آب ایران جای خالی مدیریت یکپارچه آب در اقتصاد آب از همه کشورها عقب‌تر هستیم

عادلانه آب و در نتیجه کاهش تعارضات داشته باشیم، اکثر نقاط کشور بین استان‌ها و شهرستان‌ها شاهد تعارضاتی هستیم که باید آن‌ها را کاهش دهیم و بتوانیم ذی نفعان را در مباحث حقوق آب درگیر کنیم و با رعایت حقوق آنان، توسعه داشته باشیم؛ این دیدگاه کلی است که بخش آب کشور به دنبال آن است البته این چند رکن اصلی دارد، این که فرهنگ آن میان احاد مردم و مسئولان باشد و عزم سیاسی نیز برای آن وجود داشته باشد و بالتبع مشارکت ذی نفعان را به همراه داشته باشد، این سیاست را در چند سال اخیر سرلوحه کار خود قرار داده‌ایم و امیدواریم بتوانیم به هم پیوستگی مدیریت منابع آب را ساماندهی کنیم.

متأسفانه در سال‌های اخیر عدم مدیریت به هم پیوسته موجب شده که خیلی از ذخایر و منابع آب دچار دستبردهای غیرضابطه‌مند قرار گیرد، چه در آب‌های سطحی و چه در آب‌های زیرزمینی.

البته نباید غافل شد که هفت سال است که دچار خشکسالی شدید در کشور هستیم، این مساله پیچیده‌ای نیست که کسی بتواند اعداد و ارقام آن را زیر سوال ببرد. بالتبع این موضوع

هر چه گذشت این به هم پیوستگی را کمتر شاهد بودیم، بالتبع باید در این بحث کار جدی می‌کردیم؛ مدیریت به هم پیوسته منابع آب یک فرآیندی است که از طریق ارتقای هماهنگی‌هایی که بین توسعه و مدیریت منابع آب، زمین و سایر نهاده‌ها با هدف به حداکثر رساندن رفاه اقتصادی و اجتماعی با یک شیوه عدالت محور و توأم با پایداری اکوسیستم انجام می‌شود؛ وقتی ما به این تعریف کمتر توجه کردیم شاهد آن بودیم که حاکمیتی که بخش آب باید داشته باشد، کمرنگ‌تر شد و در واقع مدیریت‌های استانی بر مدیریت حوضه‌ای حاکم و فرهنگ چانه زنی بیشتر شد.

منظور تان چانه زنی در بودجه گرفتن است؟

نه، چانه زنی در برداشت منابع آب، یکی از مباحث جدی برنامه پنجم آن بود که بتوانیم این را مدیریت و کنترل کنیم، بنابراین ساختار مدیریت حوضه‌ای را در راس فعالیت‌های خودمان در برنامه پنجم توسعه قرار دادیم تا بتوانیم یک حاکمیت موثر بر آب، تعادل بین منابع و مصارف و بیلان‌ها و توازن و هماهنگی میان توسعه و بهره‌برداری و نظارت بر توزیع

با توجه به شرایط بحرانی که کشور به لحاظ منابع آب دارد یک دغدغه اصلی به موضوع مدیریت منابع آب باز می‌گردد. چه اقداماتی در این عرصه انجام داده‌اید به ویژه در مورد جبران بیان منفی دشت‌های آبی کشور که شاهد افت قابل ملاحظه سطح آب‌های زیرزمینی هستیم؟ یکی از بحث‌هایی که باید به جدیت در مورد آن کار کرد، بحث ساختار کلان مدیریت آب کشور است که می‌دانید فراز و نشیب‌های زیادی داشته است. سال ۱۳۰۵ بنگاه مستقل آبیاری تعریف و در مراحل بعدی وزارت آب و برق تشکیل شد، بعد هم وزارت نیرو به وجود آمد و داخل این وزارتخانه معاونت آب و همچنین آب و آبفا تشکیل شد؛ بعد هم بحث‌هایی در مورد استانی شدن شرکت‌های آب منطقه‌ای مطرح شد که ساختار شرکت مدیریت منابع آب نیز نقش گرفت.

با توجه به این سیرگی که داشته‌ایم، متأسفانه مدیریت و یکپارچگی بخش آب را به مرور از دست دادیم؛ یعنی نکته‌ای که در واقع در همه جوامع بین‌المللی به عنوان یک الزام در خصوص مدیریت به هم پیوسته منابع آب است.